

CSG HET STREEK EDE

PROTOCOL SOCIALE VEILIGHEID

Protocol sociale veiligheid van CSG Het Streek

Versie	Datum	Voor	Opmerkingen
1.0	30-10-2013		Vastgesteld, Anti-pestbeleid en pestprotocol
1.1	13-1-2021	DO	Vastgesteld, Protocol sociale veiligheid
1.2	25-1-2021	GMR	Instemming, aanvulling m.b.t. controles (blz. 5) en aantal tekstuele wijzigingen
	2025		Herziening

Inhoud

Inleiding	3
Anti-pestbeleid van CSG Het Streek	3
Protocol sociale veiligheid van Het Streek	4
Stappenplan van het protocol sociale veiligheid	4
Bij stap 1 - Voorkomen	4
Bij stap 2 - Signaleren	4
Bij stap 3 - Oplossen	5
Bij stap 4 - Waarborgen	6
Bijlage 1 - Achtergrondinformatie over (cyber)pesten.....	7
Bijlage 2 - Voorkomen van cyberpesten	10
Bijlage 3 - Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling	12
Bijlage 4 - Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest	13
Bijlage 5 - Rollen en verantwoordelijkheden	14
Bijlage 6 - schema monitoring en preventie	16

Inleiding

CSG Het Streek wil een veilige school zijn. Om dit te bereiken moeten zowel leerlingen als ouders en medewerkers hun bijdrage hieraan leveren. Het Streek heeft op basis van ruimte, vertrouwen en verantwoordelijkheid regels geformuleerd in het leerlingenstatuut voor het gebruik van social media. Ook staat in het leerlingenstatuut vermeld wat de rechten en plichten zijn van de leerlingen met mogelijke maatregelen bij overtreding van de regels. Aan het begin van elk schooljaar worden de gedragsregels en schoolregels van de school bekend gemaakt.

Het Streek wil leerlingen een veilige leeromgeving bieden en heeft daarom anti-pestbeleid. In dit document staat ons beleid tegen pesten en de stappen die we nemen na een melding van pestgedrag. Omdat wij het gevoel van veiligheid voor iedereen willen waarborgen binnen onze school, wordt er van personeel en leerlingen verwacht dat zij pestgedrag signaleren en melden, zodat het pesten kan worden aangepakt.

Onderstaand document is een onderdeel van het Schoolveiligheidsplan van CSG Het Streek.

Anti-pestbeleid van CSG Het Streek

Het Streek vormt een scholengemeenschap, waarin leerlingen leren om samen te leven en samen te werken. Pestgedrag wordt niet getolereerd, terwijl iets bijdragen aan anderen juist belangrijk is. Daarom krijgen leerlingen handvatten om hier op een goede manier invulling aan te geven. Dit gebeurt impliciet bij de inrichting en uitvoering van de lessen, bijvoorbeeld als het gaat om vaardigheden op het gebied van samenwerken. Daarnaast worden er expliciet diverse activiteiten georganiseerd. Deze activiteiten zijn bijvoorbeeld gericht op doelen als groepsvorming en het leren omgaan met sociale media. Hiermee hopen we pestgedrag te voorkomen en burgerschap en persoonsvorming te stimuleren.

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd, geïntimideerd, gekwetst, genegeerd en/of buitengesloten wordt. Er is sprake van een machtsverschil tussen dader(s) en slachtoffer(s). Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Bijlage 1 gaat verder in op deze definitie. Pesten wordt, als uiting van ongewenst gedrag, niet getolereerd. Ongewenst gedrag kan zich verbaal, non-verbaal, fysiek, digitaal of via iedere vorm van publicatie uiten en heeft betrekking op één van de volgende onderwerpen:

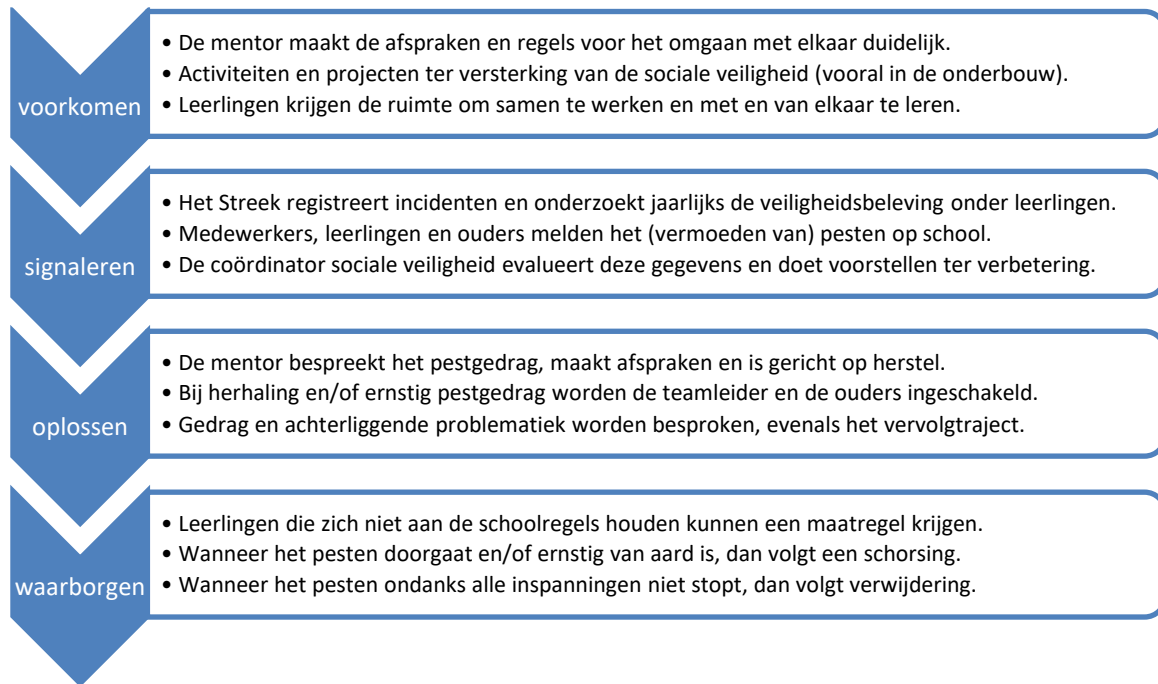
- seksueel misbruik: alle seksuele handelingen die iemand gedwongen wordt uit te voeren, te ondergaan of getuige van te zijn.
- seksuele intimidatie: ongewenst ervaren seksueel getinte aandacht, toenadering of verzoeken om seksuele gunsten of ander verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag van seksuele aard.
- agressie en geweld: pesten, psychisch of fysiek lastig vallen, bedreigen of aanvallen van anderen, uitoefenen van macht op anderen.
- discriminatie/racisme: het in enigerlei vorm doen van uitspraken over, het verrichten van handelingen jegens of het nemen van beslissingen over personen, die beledigend zijn voor die personen vanwege hun ras, godsdienst, geslacht, levensovertuiging en/of seksuele geaardheid, dan wel het maken van enig onderscheid op basis van deze factoren.
- radicalisering: het innemen en uiten van extreme standpunten.
- ondermijning: alle handelingen en uitingen die doelbewust gericht zijn op het verstoren van de gang van zaken op school.

Pesten wordt als een probleem gezien door alle direct betrokken partijen in de school: docenten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen. Leerlingen en medewerkers moeten zich veilig kunnen voelen op school en in de schoolomgeving en hebben ook een verantwoordelijkheid naar elkaar om te zorgen voor veiligheid op school. Daarom wordt geprobeerd om pesten te voorkómen en als dat toch het geval is, wordt het aangepakt. Daarbij wordt dit pestprotocol gevolgd. Het Streek heeft een klachtenprocedure waarin de werkwijze staat voor het indienen van een formele klacht over pesten indien binnen de school niet alles wordt gedaan om het pesten afdoende tegen te gaan.

Protocol sociale veiligheid van Het Streek

In dit protocol sociale veiligheid staat de handelwijze van onze school na een melding van pesten. De onderdelen van het stappenplan worden kort in Magister vastgelegd, zodat het verloop gevolgd kan worden.

Stappenplan van het protocol sociale veiligheid

Bij stap 1 - Voorkomen

Mentoren investeren structureel tijd en energie aan het versterken van een positief groepsklimaat in de klas. In elk leerjaar worden er speciale groepsvormende (introductie)activiteiten georganiseerd. Elke mentor bespreekt aan het begin van het schooljaar ook de algemene afspraken, schoolregels en gedragsregels van de school in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd. De mentor maakt duidelijk dat pesten op Het Streek onacceptabel is en altijd gemeld moet worden en dat dit niet als klikken maar als hulp bieden of hulp vragen wordt beschouwd. In de onderbouw wordt op verschillende manieren preventief aandacht gegeven aan pesten. Zie hiervoor het overzicht met preventieve maatregelen (bijlage 6).

Bij stap 2 - Signaleren

Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen om hulp en overleg in gang te zetten. Medewerkers melden pestgedrag bij de betreffende mentor en hun leidinggevende of eventueel bij een vertrouwenspersoon. Daarnaast is op beide locaties een coördinator sociale veiligheid aangesteld die ingeschakeld kan worden voor advies of ondersteuning. In bijlage 5 staat een overzicht van de rollen en verantwoordelijkheden m.b.t. pesten.

Het is belangrijk dat ook leerlingen het melden als ze pestgedrag signaleren. Het gaat hierbij om pesten of gepest worden van leerlingen en docenten. Leerlingen kunnen dit melden bij hun mentor, hun teamleider of zo nodig bij een vertrouwenspersoon. Voor achtergrondinformatie over pesten zie bijlage 1.

Op het overzicht in bijlage 6 staat ook wat er in de verschillende leerjaren gebeurt om de sociale veiligheid te meten, zowel op individueel als groepsniveau. Ook wordt er door teamleiders in Magister een incidentenregistratie op het gebied van pesten bijgehouden voor situaties die ernstig en/of herhalend van aard zijn. De coördinatoren sociale veiligheid worden geïnformeerd over de uitkomsten en dragen met die informatie bij aan het verbeteren van het beleid op het gebied van sociale veiligheid en de daadwerkelijke uitvoering daarvan.

In het leerlingenstatuut zijn de volgende regels vastgelegd:

- Op verschillende plaatsen binnen en buiten de schoolgebouwen hangen camera's. Hiermee beschermt Het Streek de belangen en eigendommen van leerlingen en medewerkers. In de regeling cameratoezicht staan de voorwaarden voor het gebruik van de camera's en het bewaren en bekijken van de beelden.
- Wanneer er een vermoeden is dat een leerling schoolregels of wettelijke regels overtreedt, dan behoudt Het Streek zich het recht voor om de inhoud van kluisjes, schooltassen en digitale bestanden te controleren. De directie moet hier vooraf toestemming voor geven. De controle wordt uitgevoerd door minimaal twee medewerkers, waaronder een teamleider.

De regeling cameratoezicht maakt onderdeel uit van het privacyreglement van Het Streek. De controle van digitale bestanden is eveneens in dit privacyreglement geregeld. Leerlingen tekenen een kluiscontract voordat zij een kluisje in gebruik nemen.

Bij stap 3 - Oplossen

Pestgedrag binnen klassenverband

Wanneer er een signaal van pesten bij de mentor binnenkomt, zal de **mentor** allereerst een gesprek voeren met de gepeste leerling (zie ook bijlage 3). In overleg met de gepeste leerling worden vervolgstappen uitgedacht met als doel het pesten te stoppen. Hierbij kan de mentor advies inroepen van de coördinator sociale veiligheid.

Afhankelijk van de situatie kan er in de deze stap gekozen worden voor verschillende interventies, zoals:

- De mentor organiseert, al dan niet na objectief vooronderzoek d.m.v. bijvoorbeeld een pesttest of sociogram, een klassengesprek en andere activiteiten met als doel de veiligheid in de klas weer te herstellen. Om te voorkomen dat de leerling die gepest wordt hierop aangekeken wordt, kan deze interventie een algemeen karakter hebben. Het onderwerp de veilige school kan bijvoorbeeld als maatschappelijk item besproken worden. Het objectieve vooronderzoek en/of het klassengesprek kan ook ingezet worden als er een anoniem signaal over pesten in de klas is afgegeven.
- De mentor gaat in gesprek met de pester(s) (zie leidraad voor gesprek in bijlage 4). Dit gesprek kan eventueel ook gevoerd worden samen met de gepeste leerling.
- De mentor zet in op het mobiliseren van stille getuigen en helpers en doet een beroep op het inlevingsvermogen en verantwoordelijkheid van alle kinderen in de groep. Op een niet bestraffende, maar probleemoplossende manier wordt met de pestsituatie omgegaan.

Na overleg met de gepeste leerling worden diens ouders door de mentor geïnformeerd. Met hen wordt een gesprek gevoerd, waarbij wordt aangegeven:

- Welke signalen school heeft opgevangen en welke stappen school gaat zetten om het pestgedrag te stoppen.
- Dat de school samenwerkt met de ouders om het pesten aan te pakken.
- Ook kan school ouders adviseren om aangifte te doen wanneer er sprake is geweest van een strafbaar feit.

Indien nodig informeert de mentor ook de ouders van de pester(s). Ook met hen wordt besproken welke signalen over hun kind zijn binnengekomen en op welke manier school het pestgedrag wil stoppen. Aan de ouders van de pestende leerling(en) wordt gevraagd om de situatie ook thuis te bespreken. Wanneer het in het belang van het slachtoffer beter is de ouders van de pester (nog) niet te informeren, kan ervoor gekozen worden deze actie uit te stellen tot de volgende stap. Bij herhaling worden de ouders van de pester(s) in ieder geval geïnformeerd.

Ook bij online pesten spelen vaak negatieve groepsdynamiek en -sfeer een grote rol. De aanpak van digitaal pesten volgt daarom vaak dezelfde stappen als van offline pesten. Beide vormen van pesten gebeuren regelmatig ook naast elkaar. Wanneer er sprake is van verspreiding van compromitterende foto's of strafbare feiten gepleegd via internet, kan het nodig zijn snel tot actie over te gaan, aangezien het online bereik groot is. De schade kan daardoor snel oplopen. Indien nodig gaat dit belang voor het stappenplan.

In alle gevallen spreekt de mentor een moment af waarop de gemaakte afspraken, die in Magister zijn vastgelegd, worden geëvalueerd met de betrokkenen.

Herhaling van pestgedrag of pestgedrag dat het klassenverband overstijgt

Wanneer het pestgedrag na de bovenstaande interventie(s) niet gestopt is en/of wanneer het pesten het klassenverband overstijgt, zal de mentor samen gaan optrekken met de teamleider. Daarnaast wordt in deze stap altijd de coördinator sociale veiligheid betrokken.

Ook nu worden de mogelijke interventies eerst besproken met de gepeste leerling (en/of zijn/haar ouders). De mogelijkheden zijn:

- Verschillende interventies uit stap 1 naast elkaar uitvoeren en/of intensiveren.
- Gesprek door de teamleider (eventueel samen met mentor) met pester(s) en met zijn/haar ouders, waarbij de pester (nogmaals) geconfronteerd wordt met de gevolgen van zijn/haar daden voor het slachtoffer. Ook kan er gekeken worden of er sprake is van onderliggende problematiek bij de pester waardoor hij/zij dit gedrag vertoont (zie ook bijlage 4). Indien gewenst kan hierbij de hulp ingeroepen worden van de orthopedagoog van school. Tot slot wordt in dit gesprek ook helderheid gegeven over het vervolgtraject wanneer het pesten niet stopt.
- Verdiept contact met de gepeste leerling en/of zijn/haar ouders waarin gekeken wordt of het wenselijk is dat er extra ondersteuning komt (intern of extern) voor het slachtoffer, bijv. om hem/haar weerbaarder/sociaal vaardiger/minder kwetsbaar te maken (zie bijlage 1 en 3). Een ander voorbeeld van extra ondersteuning is extern advies op het gebied van groepsdynamica. Ook kan de hulp van de orthopedagoog worden ingeroepen.

De teamleider spreekt ook een moment af waarop de afspraken geëvalueerd worden met alle betrokkenen.

Bij stap 4 - Waarborgen

Schorsing

Wanneer het pestgedrag ondanks alle bovenstaande inspanningen voortduurt, kan een schorsing van de pester(s) volgen.

Verwijdering

Wanneer de leerling zelfs na de zware maatregel van een schorsing blijft volharden in het ongewenste pestgedrag én er liggen er op Het Streek geen perspectieven meer tot verandering, dan kan er worden besloten de leerling te verwijderen van school.

Alle vormen van ongewenst gedrag, zoals genoemd op bladzijde 2 van dit protocol, kunnen aanleiding geven tot schorsing of verwijdering. Daarbij geldt:

- dat er sprake is of kan zijn van herhaling en/of
- de veiligheid van het personeel en/of medeleerlingen in het geding is en/of
- de voortgang van het onderwijs wordt verstoord

Bijlage 1 - Achtergrondinformatie over (cyber)pesten

Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd, gekwetst en/of genegeerd wordt. Er is sprake van een machtsverschil tussen dader(s) en slachtoffer(s). Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten docenten en anderen niet altijd hoe ze ermee om moeten gaan.

Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) bij het tegengaan van pesten.

Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben.

Voor mentoren betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groeps sfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Hoe wordt er gepest?

Het is de bedoeling met onderstaande categorieën en voorbeelden een goed beeld te schetsen. In de praktijk kunnen meer en andere vormen van pesten voorkomen.

Met woorden:

vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes, digitale berichten, met name op social media;

Door lichamelijke contact:

trekken aan kleding, duwen en sjorren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, bespuwen;

Door dreiging met of gebruik van (steek)wapens:

met wapens of messen dreigen of deze gebruiken;

Door achtervolging of stalking:

opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden, bespieden, opsluiten;

Uitsluiting:

doodswijgen en negeren, uitsluiten van feestjes, bij groepsopdrachten niet gekozen worden;

Stelen en vernielen:

afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen, kliederen op boeken, banden lek prikken, fiets beschadigen;

Afpersing:

dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen;

Cyberpesten (of digitaal pesten):

het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon met woorden, beeld of geluid;

Wat is Cyberpesten?

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het digitaal pesten via o.a. internet, social media en mobiele telefoon. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking.

Hoe wordt er gepest?

- digitale berichten: schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen,
- stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van haatberichten of het dreigen met geweld in chatrooms
- privacy schenden: het doelbewust en zonder toestemming publiceren van persoonlijke informatie, zoals foto's, om iemand (publiekelijk) te kwetsen. Het dreigen om dit te doen, bijvoorbeeld om iemand bang te maken of te chanteren, valt hier ook onder.
- hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van pestberichten.
- Als een ander voordoen: nepprofielen aanmaken en gebruiken om te pesten.

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dit heeft te maken met factoren als hun sociale positie in de groep, hun emotionele competentie, sociale cognitie en hun sociale en communicatieve vaardigheden. Pesters zien dan een aanleiding en richten zich op bijvoorbeeld op iemands uiterlijk, kleding, gedrag of activiteiten. Kinderen worden pas gepest in situaties waarin pesters de kans krijgen.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- het idee dat het klikken is
- het probleem lijkt onoplosbaar en wordt daarom verzwegen

Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders)

- Niet meer naar school willen
- Niet meer over school vertellen thuis
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Slechtere resultaten op school dan vroeger
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben
- De verjaardag niet willen vieren
- Niet alleen een boodschap durven doen
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Zelf blessures veroorzaken om niet naar school te hoeven

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

De meelopers, stille getuigen, niet-wetenden en helpers

Meelopers zijn leerlingen die (incidenteel) meedoen met het pesten. Er zijn ook kinderen die zelf niet actief meepesten, maar het pestgedrag wel aanmoedigen. Meelopen of aanmoedigen gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen/aanmoedigen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Sommige kinderen zien wel dat het gebeurt en kunnen zich zelfs schuldig voelen over het feit dat ze niet in de bres springen voor het

slachtoffer of hulp inschakelen. Dit zijn de 'stille getuigen'. Net als de meelopers durven zij niets te doen uit angst om zelf ook slachtoffer van pesten te worden.

Aan sommige kinderen in de klas gaat het pesten helemaal voorbij. Deze kinderen kunnen oprecht verbaasd zijn wanneer verteld wordt dat er in hun klas gepest wordt. Tot slot zijn er kinderen die, al dan niet in het bijzijn van pesters tot steun zijn voor het slachtoffer ('helpers'). Voor deze kinderen is de relatie met mensen belangrijker dan status. Soms nemen ze het echt voor het slachtoffer op tegen de pester, maar vaker steunen zij de gepeste leerling als de pester uit de buurt is, bijvoorbeeld door te zeggen dat hij het niet zo moet aantrekken of door een melding te maken van pestgedrag bij bijv. hun mentor of vertrouwenspersoon.

In iedere groep zorgen de rollen die kinderen innemen ervoor dat pesten kan ontstaan, in stand gehouden wordt, verergert, vermindert of stopt. Wanneer er sprake is van pestgedrag in een groep, is het belangrijk om te analyseren welke kinderen welke rol innemen in de groep. Het mobiliseren van de 'stille getuigen', 'niet-wetenden' en 'helpers', kan een krachtige manier zijn om het pestgedrag te laten stoppen.

Op de website van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) staat meer informatie over de oorzaken, gevolgen en aanpak van pesten: <https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Pesten>

Bijlage 2 - Voorkomen van cyberpesten

Tips voor leerlingen bij gebruik van internet en mobiele telefoon

Wat kun je doen om digitaal pesten en misbruik te voorkómen?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik altijd een bijnaam als chat.
- Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet makkelijk te raden zijn. Als anderen wel binnen zijn gekomen, neem dan contact op met de beheerder van de site.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertrouw dan op je gevoel en vertel het aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit de chatroom als er iets vervelends gebeurt.
- Verwijder onbekende mensen uit je social media accounts-
- Bel of mail niet zomaar met personen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders dit weten.
- Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreigmail of haat-mail
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen via social media kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto publiceert, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden.
- Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je camera. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt worden die jij niet wilt.

Wat kun je tegen cyberpesten en misbruik doen?

- Niet persoonlijk opvatten als het van mensen komt die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden.
- Reageer niet op pestberichten of andere digitale pesterijen. Verwijder berichten zo mogelijk zonder te openen. Als je niet reageert, gaan pesters vaak op zoek naar iemand anders om te pesten.
- Blokkeer de afzender. Als het gaat om berichten op de mobiele telefoon, dan heb je soms de mogelijkheid om nummers te blokkeren.
- Bewaar de bewijzen. Maak een print of sla ze op. Van het IP adres van de e-mail kan soms worden afgeleid, van welke computer de e-mail verzonden is. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare mail aan kan nemen. Men heeft daar ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie de mail heeft verstuurd. Bel de helpdesk op.
- Ga naar je mentor of teamleider op school. Deze zal je verder helpen om het pestgedrag te stoppen. Als cyberpesten via de schoolcomputers gebeurt, is de dader soms te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden.
- Soms wordt cyberpesten bedreigen, stalken, beledigen, discrimineren of smaad en dat is strafbaar. Ook wanneer er sexy foto's en filmpjes van jou worden gepost dan is dat strafbaar, omdat het als je onder de 18 bent wordt gezien als (het maken en) verspreiden van kinderporno. Van strafbare feiten kun je aangifte doen. Voor meer informatie over aangifte doen: <https://www.vraaghetdepolitie.nl/pesten-en-online/wat-kun-je-doen-tegen-pesten.html> en www.pestenislaf.nl
- De praktijk wijst uit dat snel handelen nodig is, zeker als er compromitterende foto's online verspreid worden. Een ingrijpende pestsituatie even over het weekend tillen is af te raden. Het bereik online is groot en de schade kan daardoor snel oplopen.
- Hulporganisaties, zoals meldknop.nl en helpwanted.nl bieden ondersteuning via informatie op hun website en doorverwijzing naar organisaties waarmee direct contact opgenomen kan worden. Kinderen kunnen bellen of chatten met hulplijnen zoals de Kindertelefoon.nl en Vraaghetdepolitie.nl.

Ouders zijn verantwoordelijk voor de activiteiten van hun minderjarige kinderen op internet. Op school geldt in aanvulling op de schoolregels het volgende:

- De lesgevende docent houdt sommige werkstations in de gaten en kan zo alle handelingen van de gebruiker zien en registreren. Er kan worden gecontroleerd welke websites worden bezocht.

- De systeembeheerders scannen regelmatig het netwerk voor beheersdoeleinden. Daarnaast houden zij van het netwerkverkeer een digitaal logboek bij.
- Het Streek maakt gebruik van LanSchool Classroom Management Software om binnen het schoolnetwerk het lesproces effectief te kunnen begeleiden.
- Leerlingen kunnen het draadloze netwerk van school gebruiken door in te loggen met hun leerlingnummer. Ongewenst gebruik van het netwerk leidt tot tijdelijke ontzegging van de toegang tot het netwerk.

Bijlage 3 - Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Aanpak

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft.

Besteed hier aandacht aan want **niemand kan een ander klein maken zonder diens toestemming.**

Op pestweb.nl kan de gepeste leerling tips opzoeken over wat hij zelf kan doen tegen het pesten. De leerling kan ook voor hulp contact opnemen met de kindertelefoon (www.kindertelefoon.nl)

Bijlage 4 - Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- de leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan;
- achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen;
- het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren

Opm.: Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde.

Confronteren is:

- **probleemgericht** en richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, (bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.)
- **relatiegericht**: Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, (bijvoorbeeld. Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. Zeg nooit: Je bent heel gemeen. Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.)
- **specifiek blijven**: Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- **veranderingsgericht**: Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het waarom? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc.

Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen?

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie stappenplan)

NB: vergeet niet dat het ook kan voorkomen dat de pester 'vast is komen te zitten' in zijn/haar rol en zich geen uitweg weet zonder dat dit voor hem of haar gezichtsverlies betekent. Geef aan dat school hem/haar hierbij kan helpen of dat de leerling altijd hulp kan zoeken bij de vertrouwenspersoon of advies kan inwinnen via websites als www.pestweb.nl of www.kindertelefoon.nl

Bijlage 5 - Rollen en verantwoordelijkheden

Rollen	Verantwoordelijkheden
Docent en OOP	Zorgdragen voor een veilig schoolklimaat. Signaleren van pestgedrag. Melden van signalen aan mentor.
Mentor	Zorgdragen voor veilig schoolklimaat. Bespreken van gedragsregels en schoolregels met de klas. Signaleren van pestgedrag. Bespreken pestgedrag met gepeste leerling, pester en mentorklas. Registreren pesten in LVS en dossier bijhouden. Tijdig informeren van ouders, teamleider, coördinator sociale veiligheid en docenten.
Coördinator sociale veiligheid	Wordt betrokken bij het beleid op het gebied van sociale veiligheid. Is aanspreekpunt voor collega's die ondersteuning nodig hebben. Wordt ingelicht bij ernstige incidenten op het gebied van sociale veiligheid. Verzamelt de belangrijkste conclusies uit de verschillende tevredenheidsmetingen. Neemt initiatief tot verbetering van het beleid op het gebied van sociale veiligheid en de uitvoering daarvan door voorstellen te doen aan het management.
Vertrouwenspersoon	Aanspreekpunt bij meldingen over ongewenst gedrag. Zorgt eventueel voor opvang en gaat na of door bemiddeling een oplossing kan worden bereikt. Verwijst de klager door. Geeft advies aan de directie en het bevoegd gezag.
Teamleider	Zorgdragen dat medewerkers een veilig schoolklimaat in stand houden. Zorgdragen dat teamleden en mentoren op de hoogte zijn van protocol sociale veiligheid van Het Streek en hun verantwoordelijkheid daarin. Aanspreken van medewerkers op hun rol binnen de school in het kader van het protocol sociale veiligheid. Samen met de mentor optrekken als pestgedrag voortduurt. Evt. samen met mentor gesprekken met ouders voeren. Schorsen van leerling volgens Protocol Schorsing en Verwijdering. Bijhouden van incidenten. Leerlingvolgsysteem (LVS) in Magister controleren.
Rector / directeur	Zorgdragen dat medewerkers een veilig schoolklimaat in stand houden. Zorgdragen dat medewerkers op de hoogte zijn van het protocol sociale veiligheid van Het Streek en hun verantwoordelijkheid daarin. Aanspreken van medewerkers op hun rol binnen de school in het kader van het protocol sociale veiligheid van Het Streek (signaleren, registreren, informeren van de juiste personen). Inzetten van Procedure van schorsing en verwijdering wanneer pestgedrag niet stopt.
Ouders	Zijn verantwoordelijk voor internetgedrag van hun kind. Melden (vermoeden van) pesten bij de mentor. Gaan in gesprek met mentor en/of teamleider.

	Zoeken, indien nodig, deskundige hulp voor hun kind dat pest of gepest wordt. Doen evt. aangifte bij de politie bij cyberpesten.
--	---

Bijlage 6 - schema monitoring en preventie

Monitoren: instrument

Voorkomen: programma

	PRO	BBL	KBL	GT	MAVO	HAVO	VWO	
1	Jeugdverpleegkundige. Schoolvragenlijst (SVL)	Jeugdverpleegkundige. Schoolvragenlijst (SVL)			Schoolvragenlijst (SVL)			1
	groepsvorming in de leerlagen Projectweek Week van de veiligheid:Theater, Verkeersveiligheid, Social media gebruik en aandacht voor pestgedrag Project Sociale Verbondenheid	Introductieweek mentorklassen, norming, forming en storming. groepsvorming in mentorlessen Projectweek Week van de veiligheid: Verkeersveiligheid, Social media gebruik, seksualiteit en aandacht voor pestgedrag.			Introductieweek en mentorlessen met aandacht voor groepsvorming. Programma LEV2Be en LEV2Do van Stichting Chris: weerbaarheid/grenzen/gedrag in groep Lessen mediawijsheid bij informatiekunde Op afroep: inzet groepsdynamica-coach bij klassen waar groepsklimaat niet positief is. Rots & Watertraining			
2	KIVPA (GGD)	Jeugdverpleegkundige en afname Kivpa.	Jeugdverpleegkundige en afname Kivpa.	Jeugdverpleegkundige en afname Kivpa.	Gezondheidscheck (GGD)			2
	groepsvorming in de leerlagen Projectweek Week van de veiligheid:Theater, Verkeersveiligheid, Social media gebruik en aandacht voor pestgedrag Project Sociale Verbondenheid	Groepsvorming in mentorlessen. Drugspreventie	Groepsvorming in mentorlessen. Drugspreventie	Groepsvorming in mentorlessen. Drugspreventie	Introductieprogramma bij start schooljaar Aandacht voor groepsvorming, social media gebruik, (cyber)pesten in mentorlessen Theatervoorstelling 'Whatsappening' over online pesten door Kunsteducatie Nederland Gastlessen door Stichting Voorkom over verslavingen (GRIP online en verslaving algemeen) Lessen mediawijsheid bij CMO Rots & Watertraining Op afroep: inzet groepsdynamica-coach bij klassen waar groepsklimaat niet positief is.			
3	Vragenlijst ProZo!	Vensters vragenlijst	Vensters vragenlijst	Vensters vragenlijst	Vensters vragenlijst	Vensters vragenlijst	Vensters vragenlijst	3
	groepsvorming in de leerlagen Projectweek Week van de veiligheid:Theater, Verkeersveiligheid, Social media gebruik en aandacht voor pestgedrag	Groepsvorming in mentorlessen. Gezond leven, check het even (GGD Jeugdverpleegkundige.	Groepsvorming in mentorlessen. Gezond leven, check het even (GGD Jeugdverpleegkundige.	Groepsvorming in mentorlessen. Gezond leven, check het even (GGD Jeugdverpleegkundige.	Introductieprogramma bij start schooljaar Aandacht voor groepsvorming, social media gebruik, (cyber)pesten in mentorlessen Gastlessen door Stichting Voorkom over verslavingen (alcohol/drugs) Rots & Watertraining Lessen mediawijsheid CMO Gastlessen over seksuele diversiteit door 'Homo in de klas'			

	Veilig op stage (VOS) Project Sociale Verbondenheid				Op afroep: inzet groepsdynamica-coach bij klassen waar groepsklimaat niet positief is.	
4					Gezondheidscheck (GGD)	4
	groepsvorming in de leerlagen Projectweek Week van de veiligheid:Theater, Verkeersveiligheid, Social media gebruik en aandacht voor pestgedrag	Groepsvorming in mentorlessen.	Groepsvorming in mentorlessen.	Groepsvorming in mentorlessen.	Aandacht voor groepsvorming in mentorlessen	
5						5
	groepsvorming in de leerlagen Projectweek Week van de veiligheid:Theater, Verkeersveiligheid, Social media gebruik en aandacht voor pestgedrag					
						6